

RESSENYA A MÍRIAM RUIZ-RUANO. *VÓS I JO ENTRE ELS ANTICS. FONTS I INFLUÈNCIES DE LA LITERATURA CATALANA MEDIEVAL*. VALÈNCIA: IAM - CVEI, 2020. 201 pp. ISBN: 978-84-7822-881-2

REVIEW TO MÍRIAM RUIZ-RUANO. *VÓS I JO ENTRE ELS ANTICS. FONTS I INFLUÈNCIES DE LA LITERATURA CATALANA MEDIEVAL*. VALÈNCIA: IAM - CVEI, 2020. 201 pp. ISBN: 978-84-7822-881-2

ROBERT MARCH
robert.march@uv.es

Universitat de València

Amb aquest treball —Premi València Nova Alfons el Magnànim d'Assaig 2020—, la investigadora Míriam Ruiz Ruano reivindica la literatura medieval a la Corona d'Aragó i, tot i que el seu enfocament és divulgatiu, l'exigència amb què estudia els clàssics catalans és ben meritòria. Una de les aportacions més reeixides de l'obra rau des del mateix plantejament de l'obra, açò és, demanar-se per la tradició d'autors com Bernat Metge, Jordi de Sant Jordi, Ausiàs March o Joanot Martorell, entre d'altres, i prestar atenció a les seues poètiques, a indagar com aquestes ens han pervingut al llarg del temps, per exemple, en la literatura del s. xx i, molt especialment, en l'obra de *Sol i de dol*, de J. V. Foix.

Ruiz Ruano divideix el seu assaig en dos grans blocs, «La literatura antiga en els clàssics medievals» i «L'empremta dels medievals en la literatura contemporània», tots dos amb diferents capítols rellevants. Al primer, la investigadora de Vic observa la configuració i la representació de l'infern —la construcció, en definitiva—, amb què Bernat Metge realitza *Lo Somni*. Per aquesta raó, recorre a Virgili; a Dante, a *La Divina Comèdia*, òbviament; però també a les traduccions de què Metge es serviria per a la creació dels seus personatges, per exemple, a partir de la tragèdia de l'*Hercules furens*, de Sèneca. A més, Ruiz Ruano aprofundeix en els elements descriptius de l'*Eneida*, que el funcionari de la Cancelleria Reial aprofitaria de l'avern virgilià, però, per a un marc mental, conceptualment, cristià.

D'interès són també els tres capítols següents dedicats al cavaller de Beniarjo: «Ausiàs March i la consciència d'un corpus poètic»; «La vergonya d'Ausiàs March: la part fosca d'un amor espiritual», i «Ovidi, Ausiàs March i els poetes del "Siglo de Oro" contra la mediocritat». En primer lloc, Ruiz Ruano parteix dels estudis que autors com Joaquim Rubio i Orts, Lluís Cabré i Jaume Torró han dedicat a l'autor de Gandia, per tal de veure com l'estima cap al poeta daurat s'ha traduït al llarg dels segles. És a dir, com ha estat la seua recepció. Així mateix, es fixa en les formes estètiques ausiasmarquianes, com per exemple, els senyals, que poden localitzar-se a les tornades. I d'entre les més usades pel poeta, a més de «Llir entre cards» i l'eco del *Càntic dels càntics*, l'autora destaca els grups «Amor, Amor» i «Oh foll Amor», com a expressió dels goigs, però també de l'amor delitós. Així mateix, el deu Amor és invocat tant als poemes marquians com al vers «Ajustat vei d'Amor tot lo poder», de Jordi de Sant Jordi, allà on l'amor, d'acord amb la investigadora, remet al *militat omnia amans* ovidià.

En segon, trobem la indagació al voltant del concepte de la vergonya marquiana, sobretot en relació amb l'òptica de la medicina medieval, pel que fa a la definició de la tristor dins dels quatre humors fonamentals. En tot cas, tal com indica l'assagista, tot i que la paraula vergonya no apareix explícitament en cap dels cent vint-i-huit poemes de March, no ocorre el mateix amb la seua "manifestació", almenys, si aquesta es relaciona amb la por, en què hom podria presentar-se sense honor. Ara bé, si el següent capítol també presta atenció a l'amor, al nostre parer el més interessant és la noció en què l'ànima del jo líric marquian es veu emancipada, és a dir, el punt on el pensament sembla presentar-se lliure: «Tant en amor ma pensa en alt grau munta | que ma arma és dins los cors que ama».

En «Joanot Martorell: la viltat femenina ve de lluny», estudi que tanca aquest primer bloc, Ruiz Ruano repassa les peripècies de la Viuda Reposada al Tirant lo Blanc i exposa tota una sèrie de raons mèdiques i jocs teatrals amb què el personatge esmentat tractaria d'apropar-se a Tirant. D'una banda, la investigadora explora, entre d'altres, el nom del negre Lauzeta, que connecta amb la cançó de Bernat de Ventadorm, «Can vei la lauzeta mover». D'altra, recorre la *Tragèdia de Caldesa* i estableix diferents intertextualitats entre Corella i Martorell, a més de plantejar possibles influències de Masuccio Salernitano, concretament.

El segon bloc s'obri amb un apartat que porta per títol «Qui era Ausiàs March el 1864». En aquest

punt, Ruiz Ruano repassa les diferents edicions del poeta i, de nou, la recepció de la seua obra, tant en el context català com en el castellà. El capítol s'acompanya, a més, de diferents sonets de Diego de Fuentes, Marcos Dorantes, Jorge de Montemayor, Pere Serafí i Víctor Balaguer, que reten homenatge al poeta senyor de Beniarjó.

En els tres treballs que clouen el llibre, «Petracta amb la veu d'Ausiàs March», «El "Cant espiritual" d'Ausiàs March i la crisi de consciència de J.V. Foix» i «Les contradiccions de J. V. Foix i Jordi de Sant Jordi», la investigadora considera l'organització petrarquista en les poesies de March. De fet, anota que ja al segle XVI hi va existir la tendència de llegir March com si d'un petrarquista hispànic es tractara. Pel que fa a Foix, Ruiz Ruano estudia com les imatges de March haurien quallat en la poesia de l'autor de Sarrià, això sí, allà on les inquietuds metafísiques són compartides en ambdós autors. Molt destacable és la comparació entre Petracta i Jordi de Sant Jordi i, per descomptat, la mirada holística amb què Ruiz Ruano llig Foix i, alhora, ens el transmet.